

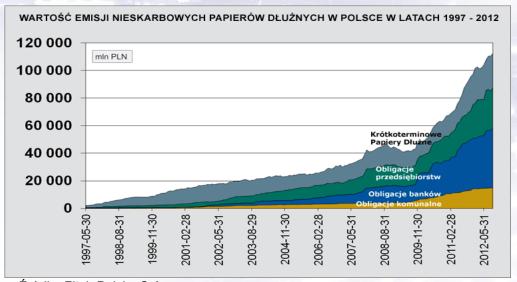

Rynek obligacji nieskarbowych w Polsce, Inwestorzy, Rating i Oprocentowanie

Paweł Goźliński PKF Capital Sp z o.o.

Rynek nieskarbowych papierów dłużnych

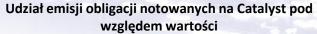

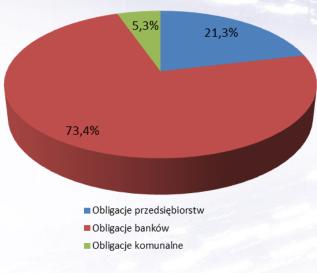
Źródło: Fitch Polska S.A.

Wyszczególnienie	Wartość	w mln zł	zł Udział w %		Dynamika
wyszczegomienie	31.09.2011	31.09.2012	31.09.2012	31.09.2012	r/r
Obligacjie nieskarbowe	90 110	112 493	100,0%	100,0%	24,8%
Krótkoterminowe papiery dłużne	22 233	25 063	24,7%	22,3%	12,7%
Długoterminowe papiery dłużne w tym:	67 877	87 429	75,3%	77,7%	28,8%
Obligacje przedsiębiorstw (pow. 1 roku)	20 306	29 147	22,5%	25,9%	43,5%
Obligacje banków (pow. 1 roku)	34 650	43 260	38,5%	38,5%	24,8%
Obligacje komunalne (pow. 1 roku)	12 921	15 022	14,3%	13,4%	16,3%

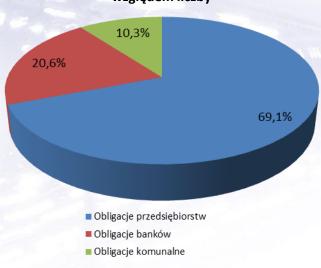
Źródło: Fitch Polska S.A.

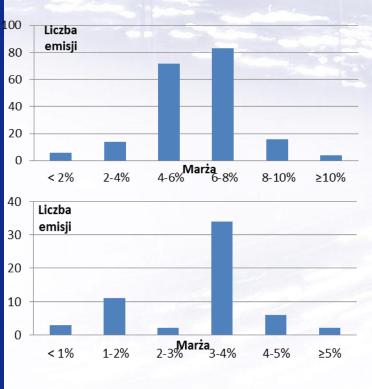
Udział emisji obligacji notowanych na Catalyst pod względem liczby

Emisje na Catalyst na koniec IX 2012 r.	Wartość [mln zł]	Liczba emisji
Obligacje przedsiębiorstw	9 089	195
Obligacje banków	31 371	58
Obligacje komunalne	2 280	29

Źródło: Catalyst, Emitenci

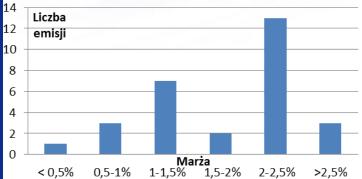

Obligacje przedsiębiorstw:

Ponad 80% ze 195 wszystkich emisji zawiera marżę procentową w przedziale od 4% do niespełna 8%.

Obligacje banków:

Prawie 60% z 58 wszystkich emisji zawiera marżę procentową w przedziale od 3% do niespełna 4%.

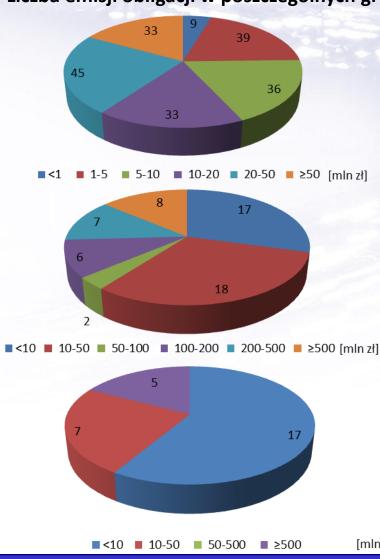

Obligacje komunalne:

45% z 29 wszystkich emisji zawiera marżę procentową w przedziale od 2% do niespełna 2,5%.

Liczba emisji obligacji w poszczególnych grupach wartości emisji

Obligacje przedsiębiorstw:

Ponad 80% ze 195 wszystkich emisji nie przekracza wartości 50 mln zł, a tylko dwie emisje przekraczają 0,5 mld zł.

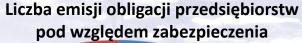
Obligacje banków:

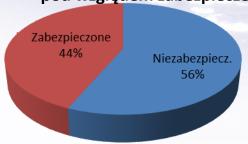
emisji 60% z 58 wszystkich przekracza wartości 50 mln zł. Jedynie 8 emisji jest większych lub równych 0,5 mld zł.

Obligacje komunalne:

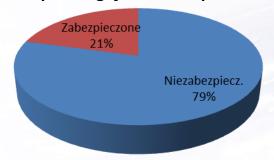
Ponad 80% z 29 wszystkich emisji nie przekracza 50 mln zł. 5 Emisji przekracza wartość 0,5 mld zl.

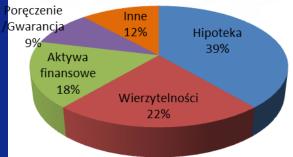

Wartość emisji obligacji przedsiębiorstw pod względem zabezpieczenia

Formy zabezpieczenia obligacji przedsiębiorstw

Pod względem liczby emisji, obligacje zabezpieczone i niezabezpieczone stanowią porównywalne ilości.

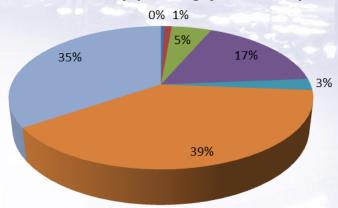
Biorąc pod uwagę wartość wyemitowanych obligacji, zdecydowaną przewagę mają obligacje niezabezpieczone, które stanowią prawie 80% wartości wszystkich emisji.

Najbardziej popularną formą zabezpieczenia obligacji przedsiębiorstw (pod względem liczby emisji) jest hipoteka i w dalszej kolejności Wierzytelności i Aktywa finansowe. Małą popularnością cieszy się poręczenie lub gwarancja, które są charakterystyczne dla dużych emisji (28% udziału pod względem wartości emisji)

Wszystkie obligacje komunalne i prawie wszystkie obligacje banków to papiery niezabezpieczone.

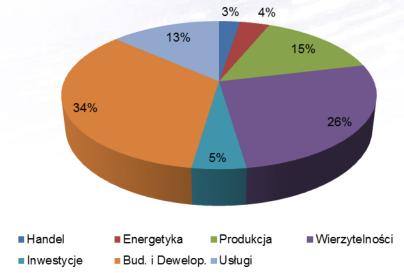

Struktura wartości emisji pod względem branży emitenta

Zarówno pod względem wartości emisji jak i liczby emisji największy udział na rynku Catalyst maja obligacje emitowane przez firmy budowlane i developerskie.

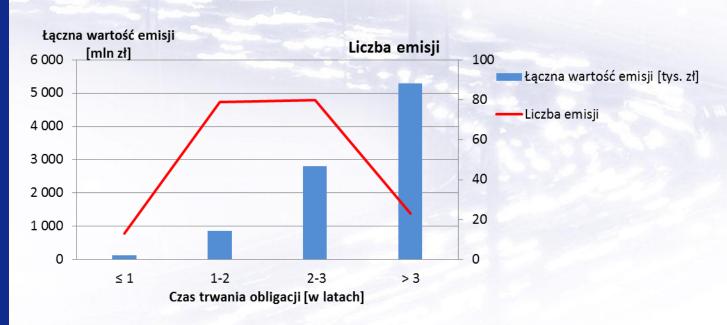
Struktura liczby emisji pod względem branży emitenta* względem wartości emisji mają też

Stosunkowo duży udział pod względem wartości emisji mają też obligacje firm usługowych, a pod względem liczby emisji firm działających w branży windykacji i obrotu wierzytelnościami.

^{*} Bez obligacji PKN Orlen i PGNiG

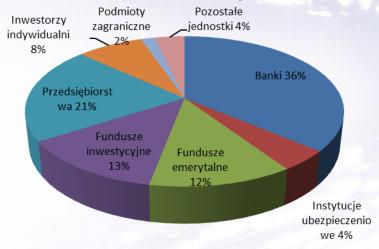

Pod względem ilości emisji, najbardziej popularne są obligacje z terminem zapadalności powyżej 1 do 3 lat. Papiery te stanowią ponad 80% liczby wszystkich emisji.

Mała liczba dużej wartości emisji jest emitowana z terminem wykupu powyżej 3 lat. Takich emisji jest 23 szt. na łączną kwotę ponad 5 mld zł.

Struktura inwestorów na rynku dłużnych papierów wartościowych (na koniec IX 2012)

Źródło: Szacunki własne PKF Capital Sp. z o.o. na podstawie danych NBP

Największą grupę inwestorów na rynku dłużnych papierów wartościowych stanowią Banki z 36% udziałem w wartości objętych papierów.

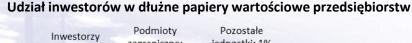
Dugą grupą pod względem udziału w wartości objętych obligacji są przedsiębiorstwa z udziałem 21%, które prawie wyłącznie inwestują w papiery innych przedsiębiorstw.

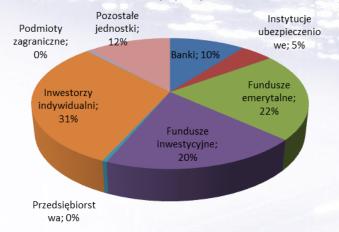
Fundusze inwestycyjne i emerytalne obejmują na koniec września 2012 r. łącznie 25% rynku wyemitowanych papierów dłużnych.

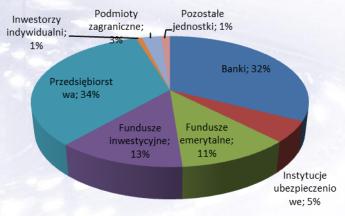
Nie dużą grupę pod względem wartości objętych papierów stanowią inwestorzy indywidualni, którzy stanowią jednak najbardziej liczną grupę inwestorów.

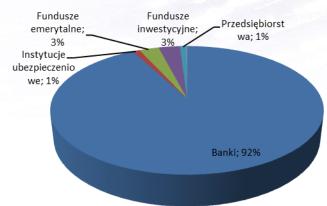
Udział inwestorów w dłużne papiery wartościowe banków

Udział inwestorów w dłużne papiery wartościowe jednostek samorządowych

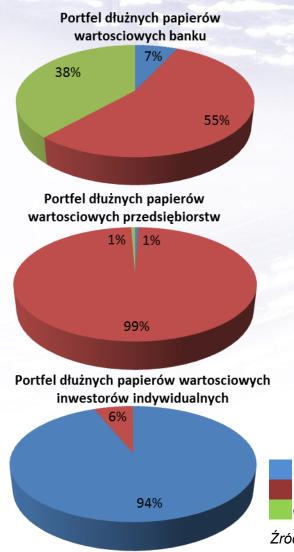

Analiza zaprezentowanych danych pozwala wyprowadzić następujące wnioski:

- Udział inwestorów indywidulanych w objętych papierach bankowych jest znacznie wyższy od papierów pozostałych emitentów;
- Emisje realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego nie cieszą się powodzeniem wśród inwestorów nie bankowych;
- Przedsiębiorstwa niechętnie obejmują papiery dłużne bankowe i samorządowe.

Źródło: Szacunki własne PKF Capital Sp. z o.o. na podstawie danych NBP

W portfelu nieskarbowych dłużnych papierów wartościowych banków, największy udział stanowią instrumenty wyemitowane przez przedsiębiorstwa (55%), dosyć duży udział środków banki angażują również w obligacje komunalne. Z kolei niechętnie inwestują w papiery innych banków.

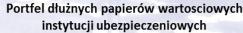
Przedsiębiorstwa, prawie wyłącznie inwestują w papiery dłużne innych przedsiębiorstw. Tylko 2% inwestycji w nieskarbowe instrumenty dłużne, firmy przeznaczają na papiery bankowe lub obligacje komunalne.

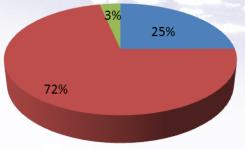
Portfel inwestorów indywidualnych zbudowany jest w największym stopniu z papierów bankowych (aż 94%). Inwestorzy indywidualni nie lokują w swoim portfelu obligacji komunalnych, prawie w ogóle.

Bankowe papiery dłużne Papiery dłużne przedsiębiorstw Obligacje komunalne

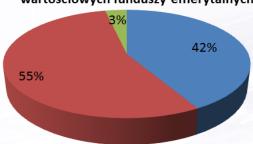
Źródło: Szacunki własne PKF Capital Sp. z o.o. na podstawie danych NBP

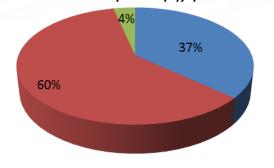

Portfel dłużnych papierów wartosciowych funduszy emerytalnych

Portfel dłużnych papierów wartosciowych funduszy inwestycyjnych

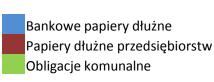

Portfel dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dla zakładów ubezpieczeń, funduszy emerytalnych i funduszy inwestycyjnych jest w strukturze bardzo zbliżony.

Udział bankowych papierów dłużnych w portfelach tych instytucji mieści się przedziale 25-42%.

Najwięcej te trzy grupy podmiotów inwestują w papiery wyemitowane przez przedsiębiorstwa 55-72% portfela.

Najmniejszym zainteresowaniem dla funduszy i ubezpieczycieli cieszą się obligacje komunalne, które stanowią 3-4% wartości portfela.

Źródło: Szacunki własne PKF Capital Sp. z o.o. na podstawie danych NBP

P	referencje inwestorów związane z emisją obligacji korporacyjnych
	Czas trwania obligacji powyżej 1 roku – inwestorzy niechętnie inwestują w papiery o krótszym niż rok okresie zapadalności,
	Termin zapadalności obligacji maksymalnie 5 letni – inwestycje w obligacje przedsiębiorstw powyżej 5 lat należą do rzadkości i dotyczą wyłącznie największych przedsiębiorstw (PKN Orlen S.A., Polkomtel S.A.),
	Spółki publiczne (notowane na GPW) – emisje spółek notowanych na giełdzie papierów wartościowych są lepiej postrzegane przez inwestorów od emisji realizowanych przez pozostałych emitentów,
	Rozpoznawalna marka emitenta obligacji – inwestorzy bardziej ufają emitentom, których znają, z którymi się stykają na co dzień i z których produktów/usług korzystają.
	Papiery notowane na Catalyst – choć obligacje notowane na rynku Catalyst charakteryzują się relatywnie niskim poziomem płynności, inwestorzy pozytywnie postrzegają wprowadzenie obligacji do obrotu

P	referencje inwestorów związane z emisją obligacji korporacyjnych
	Minimalna kwota emitowanych obligacji to 5-10 mln zł, w zależności od wielkości inwestora,
	Preferowany udział inwestorów finansowych w obejmowanej emisji zwyklenie przekracza 10% wartości wyemitowanych przez dany podmiości instrumentów dłużnych – wynika to z różnego rodzaju ograniczeń ustawowych nałożonych w szczególności na fundusze emerytalne i towarzystwa ubezpieczeniowe oraz z polityki zarządzania środkam finansowymi przez fundusze inwestycyjne i czasem banki,
	Szczególnie przez banki dobrze postrzegane są obligacje zabezpieczone np hipoteką
	Preferencje branżowe – w zależności od sytuacji rynkowej, można zaobserwować awersje lub preferencje inwestorów do inwestowania w obligacje Spółek z niektórych branż (aktualnie źle postrzegane spółk budowlane i developerzy, a pozytywnie spółki z branży obrotu wierzytelnościami).

Oprocentowanie obligacji

OPROCENTOWANIE (KUPON ODSETKOWY):

Oprocentowanie stałe – wynagrodzenie za udostępnione środki finansowe, które obowiązuje niezmiennie przez cały okres trwania zobowiązania.

Oprocentowanie zmienne – wynagrodzenie za udostępnienie środków finansowych, którego wysokość może się zmieniać w czasie trwania zobowiązania na skutek z góry określonych okoliczności.

Oprocentowanie zmienne = wolna od ryzyka stopa proc. + marża proc.

Wolna od ryzyka stopa procentowa jako składnik oprocentowania obligacji zależy od waluty zobowiązania i liczby okresów odsetkowych w ciągu roku.

waluta		liczba okresów odsetkowych w roku				
waluta	1	2	4	12		
PLN	WIBOR 1Y	WIBOR 6M	WIBOR 3M	WIBOR 1M		
EUR	EURIBOR 1Y	EURIBOR 6M	EURIBOR 3M	EURIBOR 1M		
USD	LIBOR 1Y	LIBOR 6M	LIBOR 3M	LIBOR 1M		

Oprocentowanie obligacji

Rynkowe stopy procentowe w okresie 01.01.2010 – 30.09.2012 [%]

Średnie rynkowe stopy procentowe [%]

Wyszczególnienie	WIBOR 1M	WIBOR 3M	WIBOR 6M	WIBOR 1Y
2010	3,62	3,94	4,10	4,32
2011	4,37	4,54	4,67	4,76
01-09.2012	4,82	5,02	5,04	5,05

Istnieje dodatnia zależność pomiędzy liczbą okresów odsetkowych a wysokością rynkowej stopy procentowej.

Oprocentowanie obligacji

Marża procentowa (Credit spread) – wyrażona w procentach nadwyżka nad "wolną od ryzyka" stopą procentową odzwierciedlająca ryzyko utraty kapitału w zakładanym horyzoncie czasowym (tzw. premia za ryzyko).

Składniki marży procentowej:

Wynagrodzenie za ryzyko niewypłacalności emitenta – z powodu niewywiązania się niektórych emitentów z zobowiązań na skutek złej sytuacji finansowej inwestorzy oczekują wyższej stopy zwrotu jako rekompensaty za potencjalne starty.

Premia podatkowa – jako wynik regulacji podatkowych w niektórych krajach faworyzujących obligacje skarbowe względem korporacyjnych (przykład USA gdzie obligacji skarbowe są zwolnione z podatku).

Premia za płynność – obligacje korporacyjne charakteryzują się niższym poziomem płynności od obligacji skarbowych co oznacza że inwestor ma ograniczoną możliwość wycofania się z inwestycji przed terminem wykupu lub taka decyzja jest bardziej kosztowna. Inwestor wymaga zatem dodatkowego wynagrodzenia z tytułu takiego ograniczenia. Poza tym różnice w płynności poszczególnych papierów na rynku wtórnym stanowią kryterium porównania atrakcyjności pomiędzy różnymi rodzajami obligacji.

Inne specyficzne czynniki ryzyka – indywidualne dla każdego papieru lub rynkowe,

Credit Rating to proces (lub wynik) oceny wiarygodności kredytowej emitenta określający w **wystandaryzowany** sposób ryzyko inwestycji w dłużne papiery wartościowe danego Emitenta.

Ocena Ratingowa może dotyczyć:

Emisji – przedmiotem oceny jest zdolność emitenta do wywiązania się z zobowiązań dotyczących konkretnej emisji,

Emitenta – przedmiotem oceny jest zdolność emitenta do wywiązania się z całego wyemitowanego przez niego długu,

Programu emisji – przedmiotem oceny jest zdolność emitenta do wywiązania się z zobowiązań

Podstawowa skala oceny rating'owej				
L.p.	Moody's	Fitch/S&P		
1	AAA	AAA		
2	Aa1	AA +		
3	Aa2	AA		
4	Aa3	AA -		
5	A1	A +		
6	A2	Α		
7	A3	A -		
8	Baa1	BBB +		
9	Baa2	BBB		
10	Baa3	BBB -		
11	Ba1	BB +		
12	Ba2	BB		
13	Ba3	BB -		
14	B1	B +		
15	B2	В		
16	В3	B -		
17	Caa1	CCC +		
18	Caa2	CCC		
19	Caa3	CCC -		
20	Ca	D		
21	С			

Inne przykładowe klasyfikacje Ratingu:
Rating krajowy / międzynarodowy,
Rating długoterminowy / krótkoterminowy,
Rating dla zadłużenia w walucie lokalnej / w innej walucie,
Rating zamówiony / niezamówiony,
Rating publiczny / niepubliczny,
Ciągły / okresowy / jednorazowy.
Perspektywa ratingu – parametr określający prawdopodobny kierunek zmiany ratingu w najbliższym czasie:
Perspektywa stabilna
Perspektywa pozytywna,
Perspektywa negatywna,
☐ Pod obserwacją

Kla	syfikacja ze względu na przedmiot oceny:
	Ogólna wiarygodność finansowa,
	Obligacje,
	Bony krótkoterminowe,
	Transakcje swap
	Akcje uprzywilejowane,
	Sekurytyzacje,
	Certyfikaty depozytowe,
	Projekty finansowe,
	Gwarancje finansowe,
	Polisy ubezpieczeniowe,
	Strukturyzowane instrumenty finansowe.

Roc	dzaje ocenianych podmiotów (emitentów):
	Organizacje międzynarodowe,
	Rządy i banki centralne,
	Agencje rządowe,
	Jednostki samorządowe,
	Przedsiębiorstwa,
	Banki,
	Firmy ubezpieczeniowe,
	Fundusze inwestycyjne (TFI, OFE),

Charakterystyka ocen ratingowych

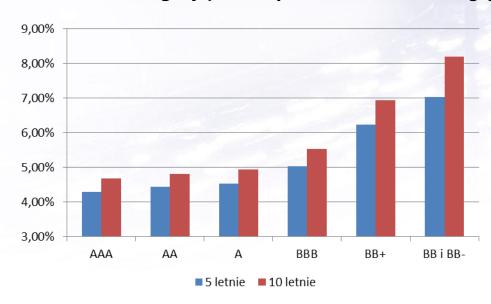
Moody's	Fitch/S&P	Charakterystyka
		POZIOM INWESTYCYJNY
WYSOKA	A JAKOŚĆ	
Aaa	AAA	Najwyższa ocena wskazująca na bardzo wysoką zdolność podmiotu do płacenia rat kapitałowych i odsetek. Ryzyko braku spłaty zobowiązania w całości w terminie nie występuje, tzw. obligacje pierwszorzędne.
Aa	AA	Emitent posiada wysoką zdolność do płacenia rat i odsetek. Poziom ich ochrony jest jednak nieco niższy niż walorów "AAA". Głównie jest to różnica prestiżowa.
ŚREDNIA	A JAKOŚĆ	
Α	А	Obligacje te posiadają wiele korzystnych cech inwestycyjnych, jednak istnieją pewne elementy sugerujące możliwość obniżenia ich jakości przy wystąpieniu zmian koniunktury gospodarczej lub zmian politycznych w dłuższym horyzoncie
Baa	BBB	Emitent posiada wysoką zdolność do płacenia rat i odsetek, ale pewne elementy ochrony emisji są ocenione jako niedostateczne
		POZIOM SPEKULACYJNY
Ва	ВВ	Zarówno emitenci jak i obligacje posiadają średnią ochronę długu zarówno przy sprzyjających, jak i niesprzyjających okolicznościach
В	В	Obligacje nie posiadające cech atrakcyjnej inwestycji. Gwarancja spłaty odsetek i rat nie jest wystarczająca
NISKA .	JAKOŚĆ	
Caa	CCC	Niska jakość emisji. Emitent może nie wywiązać się z zobowiązań albo istnieje niebezpieczeństwo, że nie spłaci tych zobowiązań. Emitent posiada ograniczone możliwości zniwelowania niekorzystnych zdarzeń.
Ca	CC	Wysoce spekulacyjne emisji, które są często w tzw. zwłoce (odroczono uregulowanie płatności) albo posiadają jakieś braki (np. nastąpił znaczny spadek ich zyskowności)
С	С	Emisja o bardzo niskiej jakości inwestycyjnej, zazwyczaj w zwłoce.
	D	Default - bankrut; w sądzie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości bądź emitent przestaj płacić swoje zobowiązania. Często są tu podawane szacunkowe kwoty możliwe do odzyskania

Źródło: Credit rating na międzynarodowym rynku finansowym, D. Dziwago, 2010, PWE

Najbardziej popularną oceną wiarygodności kredytowej emitentów dłużnych papierów wartościowych jest Credit Rating, dlatego marża procentowa stanowiąca swoistą premię za ryzyko, powinna być silnie uzależniona od kondycji finansowej (oceny ratingowej) Emitenta.

Rentowność obligacji przedsiębiorstw w USA ze względu na ocenę ratingową

Źródło: Credit rating na międzynarodowym rynku finansowym, D. Dziwago, 2010, PWE

Średni poziom marży procentowej obligacji w poszczególnych grupach oceny ratingowej

Źródło: Szacunki własne PKF Capital Sp. z o.o. na podstawie danych emitentów

Założenia analizy:

- 47 spółek, których obligacje są notowane na Catalyst w dniu 30.06.2012 r.,
- Spółki notowane na GPW i NC,
- Z wyłączeniem banków,
- Dane finansowe za 2011 r.,
- Wartość obligacji wszystkich emisji,
- Średnia ważona wartością emisji marża procentowa

Analiza zależność kondycji finansowej emitentów obligacji mierzona oceną ratingową względem przyjętej marży procentowej wykazuje niewielką dodatnią zależność.

W rezultacie stwierdzono że poziom marży dla zdecydowanej większości emitentów (30 Spółek) emituje obligacje z zawyżoną względem oceny ratingowej marżą – średnia nadwyżka wyniosła 3,9 pkt proc.

Tylko 5 Spółek płaci inwestorom marżę nie odbiegającą od marży uznanej za adekwatną do kondycji finansowej bardziej niż 1 pkt. proc.

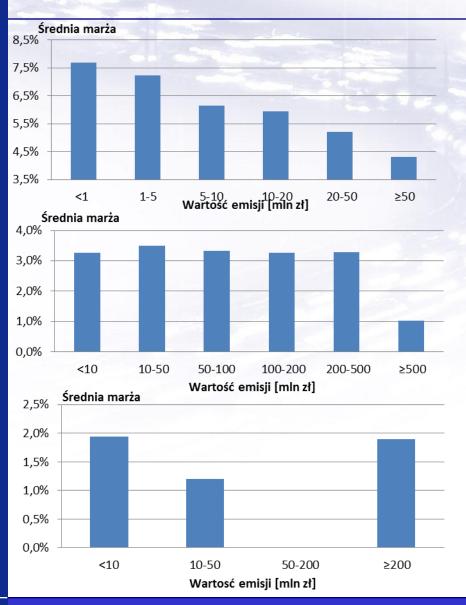
12 z 47 podmiotów ustaliło marżę obligacji na poziomie zaniżonym w stosunku do swojej kondycji finansowej.

Spółka:	PCZ S.A.
Wartość wyemitowanych obligacji (notowane na Catalyst):	5 mln zł
Oprocentowanie obligacji:	stałe: 14%
Zabezpieczenie obligacji:	BRAK
Czas trwania obligacji:	3 lata
Kpaitalizacja Spółki	616-1450 mln zł
Wartość księgowa	397 mln zł

Dane skonsoldowane w tyś zł	2010	2011
Przychody ze sprzedaży	47 289	59 317
EBIT	5 258	9 451
EBITDA	8 764	13 653
Zysk netto	3 097	8 274
Rentowność EBIT	11,1%	15,9%
Rentowność EBITDA	18,5%	23,0%
Rentowność netto	6,5%	13,9%
Wskaźnik płynności bieżącej	1,24	0,92
Wskaźnik płynności przyspieszonej	0,76	0,66
Wskaźnik płynności natychmiastowej	0,04	0,05
Zobowiązania i rezerwy/ Aktywa	7,7%	11,6%
Zobowiązania odsetkowe / Aktywa	4,0%	7,5%
Zobowiązania odsetkowe / EBITDA	1,9	2,5

W przypadku obligacji przedsiębiorstw występuje silna zależność poziomu marzy procentowej i wartości emisji obligacji. Takiei zależności nie widać przypadku obligacji bankowych komunalnych.

Obligacje bankowe wykazują dużą stabilność (w przypadku emisji do poniżej 500 mln zł) bez względu na wartość emisji.

Obligacje komunalne

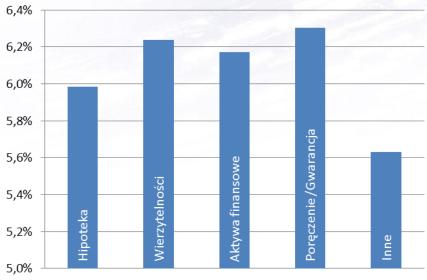
Zbyt mała liczba obligacji komunalnych nie pozwala ustalić zależności pomiędzy wartością emisji a poziomem marży.

Średni poziom marży obligacji przedsiębiorstw ze względu na zabezpieczenie

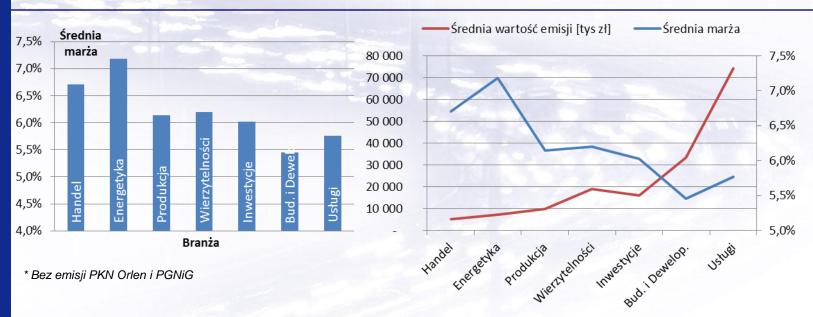

Różnica w przeciętnej marży dla obligacji zabezpieczonych i niezabezpieczonych jest tak niewielka, że można wnioskować że dla przeciętnej emisji, fakt zabezpieczenia nie ma istotnego wpływu na poziom marży.

Podobnie analiza obligacji zabezpieczonych ze względu na formę zabezpieczenia wskazuje że różnice marży w analizowanych grupach nie przekraczają 0,7%, co jest bardzo niskim poziomem.

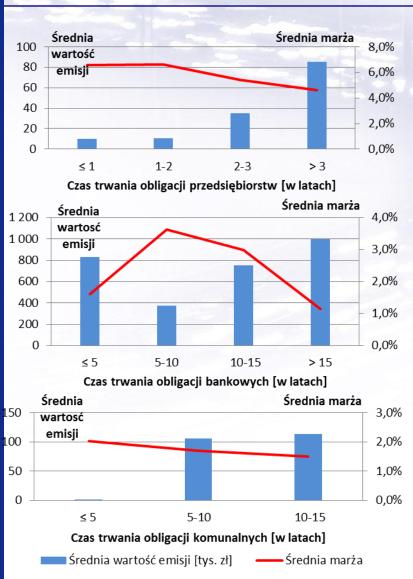

Najwyższe marże procentowe obligacji występują przeciętnie w branży energetycznej, a najniższe wśród emitentów działających w sektorze budownictwa i deweloperki.

Rozpatrując poziom marży na tle przeciętnej wartości emisji w poszczególnych branżach można zauważyć średnio niższą marżę w tych grupach gdzie średnia wartość emisji jest wyższa. W związku z tym, należy ostrożnie przyjmować hipotezę o wpływie branży na poziom marży.

Ze względu na silne powiązanie wielkości emisji z poziomem marży i okresu trwania obligacji z ich wartością emisji, na podstawie przedstawionych danych trudno określić stopień zależności wysokości marży od czasu trwania obligacji.

Wpływ wartości emisji na poziom marży powoduje że obligacje z przeciętnie dłuższym okresem trwania, wbrew logice charakteryzują się niższym poziomem marży procentowej.

PKF

Dziękuję za uwagę

PKF Capital Sp. z o.o.

Paweł Goźliński pawel.gozlinski@pkfcapital.pl